

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 398/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť V. L., P., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 a čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tdo 13/2012-405 z 25. apríla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2012 doručená sťažnosť V. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 47 a čl. 49 ods. 3 Charty základných

práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Tdo 13/2012-405 z 25. apríla 2012.

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 33 T 12/11-324 z 15. júna 2011 uznaný za vinného zo spáchania prečinu pytliactva podľa § 310 ods. 1 Trestného zákona, prečinu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 30 mesiacov. Proti rozsudku podal odvolanie okresný prokurátor.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 75/11 rozsudkom z 31. augusta 2011 zrušil rozsudok okresného súdu a rozhodol tak, že v bode 1 obžaloby uznal sťažovateľa za vinného zo zločinu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona a uložil mu trest odňatia slobody s použitím asperačnej zásady v trvaní 6 rokov a 11 mesiacov.

Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol sťažnosťou napadnutým uznesením.

Sťažovateľ namieta záver dovolacieho súdu, že skutok bol správne kvalifikovaný, krajský súd naň aplikoval správne ustanovenie Trestného zákona a postupoval zákonným spôsobom aj pri ukladaní trestu za splnenia podmienok obligatórneho použitia asperačnej zásady. Tvrdí, že rozhodnutím dovolacieho súdu boli porušené jeho práva, pretože uložený trest je neprimerane prísny a nezodpovedá zásade proporcionality, keď nezodpovedá závažnosti následku spôsobeného trestným činom ani osobe jeho páchatel'a, v súvislosti s čím sťažovateľ uviedol, že v minulosti nebol nikdy súdený. Sťažovateľ vyslovil názor, že asperačná zásada je v rozpore s ústavou, pretože porušuje princípy spravodlivosti a rovnosti pred súdom. Sťažovateľ poukázal aj na to, že krajský súd pri ukladaní trestu nevyužil možnosť postupu podľa § 39 Trestného zákona (mimoriadne zníženie trestu).

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 13/2012 porušil základné právo sťažovateľa na rovnosť, na súdnu a inú právnu ochranu a právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, zaručené podľa 12 ods. 1 a 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; článku 47, 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 4. 2012, č. k. 3 Tdo 13/2012-405, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 323,50 Eur na účet právneho zástupcu..., v lehote jedného mesiaca od doručenia tohto rozhodnutia.“

Sudca IV. senátu ústavného súdu Ladislav Orosz (ďalej aj „oznamovateľ“) listom z 28. marca 2013 v zmysle § 27 ods. 2 Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predsedníčke ústavného súdu oznámil, že v záhlaví uvedených veciach je členom senátu IV. ÚS (ako sudca spravodajca, resp. člen senátu). Vo všetkých uvedených veciach figuruje na strane odporcu (aj) najvyšší súd, a to v rámci jeho rozhodovacej činnosti (trestnoprávnej, občianskoprávnej, obchodnoprávnej a správnej). Oznamovateľ, aj keď sa necítil byť v uvedených veciach predpojatý pri výkone funkcie sudcu a bol pripravený rozhodnúť o sťažnostiach objektívne a nestranne, vzhľadom na (i) podané trestné oznámenie JUDr. Š. H. (predsedu najvyššieho súdu) z 22. februára 2013 proti jeho osobe, ako aj (ii) JUDr. Š. H. v televízii 21. februára 2013 a 11. marca 2013 prezentované osobné invectívy proti jeho osobe predložil vec predsedníčke ústavného súdu na zabezpečenie postupu podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Prvý senát ústavného súdu uznesením č. k. I. ÚS 367/2013-8 z 5. júna 2013 rozhodol, že sudca IV. senátu ústavného súdu Ladislav Orosz vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 12947/2012 nie je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.

Podľa čl. 49 ods. 3 charty prísnosť trestov nesmie byť neprimeraná trestnému činu.

Podľa čl. 51 charty ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

Táto charta nerozširuje rozsah pôsobnosti práva Únie nad rámec právomocí Únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v zmluvách.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie ním označeného základného práva podľa ústavy a práv podľa dohovoru a charty uznesením najvyššieho súdu, ktorý odmietol jeho dovolanie podané z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia) odôvodnené aj argumentáciou zhodnou s odôvodnením sťažnosti ústavnému súdu (neprimeranosť trestu odňatia slobody uloženého podľa asperačnej zásady, ktorá je v rozpore s princípmi zákonnosti a primeranosti trestu).

1. Ústavný súd si vyžiadal od okresného súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 13/2012 z 25. apríla 2012, pretože sťažovateľ ho v rozpore s povinnosťou podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde nepredložil. Najvyšší súd v tomto uznesení konštatoval, že nie je splnený uplatnený dovolací dôvod, pretože krajský súd aplikoval na zistený skutok správne ustanovenie Trestného zákona, použil správny výklad tohto ustanovenia a svoje rozhodnutie odôvodnil zákonom zodpovedajúcim spôsobom. Najvyšší súd potvrdil ako správny postup aj uloženie trestu podľa asperačnej zásady.

V čase vyhlásenia uznesenia najvyššieho súdu, ako aj v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (24. septembra 2012) bol § 41 ods. 2 Trestného zákona účinný v znení, podľa ktorého rozhodoval krajský súd o uložení trestu odňatia slobody sťažovateľovi.

Ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, že v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarou „súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy. Podľa čl. 125 ods. 3 prvej vety ústavy § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (21. decembra 2012) stratil účinnosť.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu o súlade zákona s ústavou sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (potvrdenej napr. IV. ÚS 93/2013) postup a rozhodnutie súdu v súlade s platným a účinným zákonom nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Vzhľadom na to, že najvyšší súd pri posudzovaní sťažovateľom uplatneného dovolacieho dôvodu postupoval podľa v relevantnom čase platného a účinného znenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, neexistuje podľa názoru ústavného súdu príčinná súvislosť medzi

namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 a čl. 49 ods. 3 charty a uznesením najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 13/2012-405 z 25. apríla 2012, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia porušenia týchto práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

V závere je potrebné poukázať aj na možnosť sťažovateľa využiť mimoriadny opravný prostriedok podľa Trestného poriadku a podať návrh na povolenie obnovy konania vzhľadom na to, že podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takéhoto právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania, o ktorom okresný súd vedie konanie pod sp. zn. 33 Nt 18/12. Sťažovateľ sa teda môže v trestnom konaní domáhať zrušenia právoplatného rozsudku krajského súdu na základe zákonom daného dôvodu obnovy konania. Táto skutočnosť však nič nemení na závere o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podanej proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 13/2012 z 25. apríla 2012.

2. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 a čl. 49 ods. 3 charty ústavný súd posudzoval aplikovateľnosť charty na vec sťažovateľa.

V súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky ku charte (ďalej len „vysvetlivky“), ktoré boli 14. decembra 2007 publikované pod č. 2007/C 303/2, ako aj na existujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „Súdny dvor“) čl. 47 a čl. 49 ods. 3 charty je potrebné interpretovať so zreteľom na čl. 51 ods. 1 charty.

Podľa vysvetliviek k čl. 51 ods. 1 charty cieľom čl. 51 charty je určiť rozsah pôsobnosti charty. Z judikatúry Súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že povinnosť rešpektovať základné práva vymedzené v rámci Únie je pre členské štáty záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie (rozsudok z 13. júna 1989 vo veci 5/88 Wachauf, Zb. 1989, s. 2609; rozsudok z 18. júna 1991 vo veci ERT, Zb. 1991, s. I-2925; rozsudok z 18. decembra 1997 vo veci C-309/96 Annibaldi, Zb. 1997, s. I-7493). Súdny dvor potvrdil túto judikatúru týmto spôsobom: „Naviac je potrebné si uvedomiť, že požiadavky vyplývajúce z ochrany základných práv v právnom poriadku Spoločenstva sú rovnako záväzné pre členské štáty, pokiaľ vykonávajú právne akty Spoločenstva...“ (rozsudok z 13. apríla 2000 vo veci C-292/97, Zb. 2000, s. I-2737, bod 37). Toto pravidlo, ako je obsiahnuté v tejto charte, sa, samozrejme, vzťahuje tiež na ústredné orgány, ako aj na regionálne alebo miestne orgány a na verejnoprávne subjekty, pokiaľ vykonávajú právo Únie.

Podľa vysvetliviek k čl. 47 charty „v práve Únie je však ochrana rozsiahlejšia, pretože zaručuje právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Súdny dvor uznal toto právo ako všeobecnú zásadu práva Únie vo svojom rozsudku z 15. mája 1986 (vec 222/84 Johnston, Zb. 1986, s. 1651; pozri tiež rozsudok z 15. októbra 1987 vo veci 222/86 Heylens, Zb. 1987, s. 4097, a rozsudok z 3. decembra 1992 vo veci C-97/91 Borelli, Zb. 1992, s. I-6313). Podľa súdu sa táto zásada práva Únie vzťahuje tiež na členské štáty, pokiaľ vykonávajú právo Únie. Začlenenie tejto judikatúry do charty nemalo za cieľ zmeniť systém súdnej kontroly ustanovený v zmluvách a najmä nie pravidlá týkajúce sa prípustnosti priamych žalôb na Súdny dvor Európskej únie. Európsky dohovor uznal systém súdnej kontroly Únie vrátane pravidiel prípustnosti a po zmenách a doplneniach niektorých aspektov ich potvrdil, ako je to zohľadnené v článkoch 251 až 281 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a najmä v článku 263 štvrtý odsek. Článok 47 sa vzťahuje na inštitúcie Únie

a členské štáty, pokiaľ vykonávajú právo Únie, a to s ohľadom na všetky práva zaručené právom Únie.“

Podľa vysvetliviek k čl. 47 ods. 2 charty, ktorý zodpovedá čl. 6 ods. 1 dohovoru, «v práve Únie nie je právo na spravodlivý proces obmedzené len na spory, ktoré sa vzťahujú na práva a povinnosti občianskoprávneho charakteru. Toto je jeden z dôsledkov skutočnosti, že Únia je spoločenstvo založené na zásade právneho štátu, ako to bolo vyslovené Súdny dvorom v jeho rozsudku z 23. apríla 1986 vo veci 294/83, „Les Verts“/Európsky parlament, Zb. 1986, s. 1339). Avšak s výnimkou rozsahu ich pôsobnosti sa záruky priznané EDĽP (dohovorom, pozn.) uplatňujú podobným spôsobom v rámci Únie.».

Podľa vysvetliviek k čl. 47 ods. 3 charty „treba poznamenať, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva sa musí poskytnúť právna pomoc v prípade, že by absencia takejto pomoci znemožnila zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti (rozsudok ESĽP z 9. októbra 1979 vo veci Airey, séria A, zväzok 32, s. 11). Existuje tiež systém právnej pomoci pre veci prejednávané pred Súdny dvorom Európskej únie.“.

Podľa vysvetliviek k čl. 49 ods. 3 charty „preberá všeobecnú zásadu primeranosti medzi trestami a trestnými činmi, ktoré sú obsiahnuté v spoločných ústavných tradíciách členských štátov a v judikatúre Súdneho dvora Európskych spoločenstiev“.

Vychádzajúc z čl. 51 charty, ako aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 47 a čl. 49 ods. 3 charty, ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že ide o práva, ktoré nie sú na vec sťažovateľa aplikovateľné. Zo znenia čl. 51 ods. 1 charty, ako aj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozsudok z 13. júna 1989 vo veci 5/88 Wachauf, Zb. 1989, s. 2609, alebo rozsudok z 18. decembra 1997 vo veci C-309/96 Annibaldi, Zb. 1997, s. I-7493), rešpektujúc v čl. 51 charty dodržanie zásady subsidiarity, vyplýva, že ustanovenia charty sú určené pre inštitúcie, orgány a agentúry únie a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. V danej veci o taký prípad nejde.

Vzhľadom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že postup najvyššieho súdu nemožno testovať podľa čl. 47 a čl. 49 ods. 3 charty (pozri k tomu najmä uznesenia Súdneho dvora zo 6. októbra 2005 Vajnai, C-328/04, Zb., s. I-8577, bod 13; z 25. januára 2007 Kovaľský, C-302/06, body 20 a 22, ako aj zo 16. januára 2008 Polier, C-361/07, bod 11 a nasl.), čo bolo podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júna 2013